

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годи-
ну ф. 6, за по године ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.За АУСТРО-УГАРСКУ
на годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
1 и 50 новчића.За СРБИЈУ за годину
ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упу-
тицом на пошту у Котор.
Дописи пишу се уредни-
тву. Рукописи се невраћају.За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Цетиње, 18. Септембра.

Као што је пролетос дипломатска кампања зауставила била ону усташку, тако ево и сада зауставља ратну—пајесу ли бољи изгледи мира данас него што су били послје ре-формама гр. Андрашија, сугоринског састанка и берлинског меморандума?

Чији изгледи истичу из дневних гласова, а не из логике развитка новојевропског друштва, имао би се већ радовати миру и отуд провирућем блаженству, намјењеном патећијем народима на истоку, јер [са сви-ју страна, из Лондона као из Беча, из Рима као из Петрограда, жица разноси гласове, да су се све силе споразумјеле, и да је осигурано status quo ante bellum за Србију и Црну Гору, а аутономија за Босну, Херцеговину и Бугарску!]

Остављајући на страну питање у чему су се силе споразумјеле, и одлуку гледе српских кнежевина као и њихова потраживања, да се зауставимо на могућност «аутономизирања» трију провинција; и прије свега, какво ће рода бити та аутономија, као она у Србији и Египту или као она на Крети, — политична или администра-тивна?

Бечки листови одговарају нам одлучно и јасно, да је намјењена аутономија просто административне нарави, «локална».

Кад се узме у обзир искуство дванаест вјекова, које нас учи да мухамеданске владе не трпе реформе, које би тежиле, да избаве из подчињености мухамеданцима немухамеданске поданике, управо да им то није могуће и при њиховој најбољој вољи, из простог узрока, што то мухамедански закон забрањује, као што најбоље говоре пошљедње двајест година, а највише је парижки трактат с до-пунама, у колико је обезбјеђивао стање Хришћана у Турској, мртвијем словом остануо; и кад се с друге стране себи представе пошљедњи остаци несретне раје по пустијем предјелима без крова и коре хљеба, убијени неуспјехом и страхом од освете старијех крвокока: та аутономија, или боље рећи, те реформе административне значао би повратак стања много грознијег од пређашњег, значило би напуштање преживјелијех Хришћана од ђедатске руке и из јуначкијех бојева влади неумитног корана и освети фанатичког увријеђеног ислама.

Образац пак тога уређења узимље се с Крете, је такво задовољство влада, да од како је заведено изазивље све више тужбе и захтјеве од стране Грка и данас се они тако срећни осјећају, да је већ било од њихове руке турске крви проливене и да је такво расположење у народу, да сваки час очекује иста порта нови покушај за ослобођење онога дивног и јуначкога острва, ма да још нема десет година да се престала бити застава слободе са поносите Иде.

Због тога требало би да јевропска дипломатија презри савјете искуства и историје, ове од најстаријех времена признате учитељке живота, па да нечовјечно и неразумно са административном аутономијом усрећи Босну, Херцеговину и Бугарску: нечо-

вјечно, ако је нечовјечно напуштати слабе и великодушне мученике силнијем и поганијем мучитељима, а не разумно, јер та одлука неби кадра била да икаквога добра ни успјеха донесе.

Што више, кад би велесиле тражиле од порте и политичну аутономију усталијем провинцијама, а наиме за Босну и Херцеговину, неби била ни мало срећнија одлука, јер неизвјидива из са свијем простијех узрока, што немају умнијех и материјалнијех сила нужнијех за сваки самостални државни живот.

При томе не треба заборављати, да су се к захтјевима човјечанства придружили послје пролетосне дипломатске узалудне акције, заративши Црна Гора и Србија, и захтјеви начела народности, који такођер не могу остати презрени и морају прије или послје подпуно испуњени бити.

Отуд би се дало надозрети какав успјех чека и ово ново заузимање велесила на корист мира и реда на балканском полуострову.

ГЛАДСТОН НА БЛАКИТСКОМ МИТИНГУ

почео је своју бесједу примјетбом, да је он један од оних, који су одговорни за кримски рат, и да ће он у згодној прилици бити готов да брани учешће, које је имао у политици, што је тај рат проузроковао. «Кримски рат» — настави он — «наметнуо нам је најсвечаније дужности и извршујући ове дужности дошао сам ја овамо, да говорим бесједу. За мном је дуг, парламентаран живот. Ја сам био свједок многих живих покрета јавнога осјећања, али никада таквога, који би се могао упоредити са оним, који је за пошљедњих четрнаест дана започео и који је са тако грдном брзином, тако легитимном брзином узео димензије народнога покрета. (Допадање). Поричати или бар умањавати карактер овога покрета звала би се лудост. Абсурдно је тај покрет доводити у свезу са радњом ма које политичне странке, ма како она јака била. (Чујмо, чујмо!) Као члан велике политичне земаљске странке радујем се, што сви, које ја у тој странци познајем, изузевши можда једног само, исто то осјећају, што и они који су душа овој скупиштини, радујем се при помисли, да сам од оних чуо, који најискреније, највјерније, најенергијније исповједају конзервативне мисли, добро знајући да ово питање такви простор обузима, који га далеко одводи из ниских регија страначких разлика и поставља га не на земљиште страначке политике, па ни инглешког народа, ни хришћанске вјере, већ на највеће и најшире од свију поља — на поље нашег заједничког човјечанства». (Одобравање).

Говорник расправља даље питање, да ли су се збиља зулуми по Бугарској догодили. Морало би се прије свега увјерити, да ли су се тражили докази прије него што им се почело замјерати. Ако пак не стоје вјести «Дели Њуса», онда зашто их турска влада не обори. Говорник је три званична извјештаја турске владе прочитао о томе предмету, али није не нађе ни покушаја да се «Дели Њус» побие. У тим списима могло се читати само разметање портино, да су Турци човјечни и милостиви срца били, а поменути зулуми да су бесмислица и хумбул. По његовом мијењу тиме се баш терети Турска. Такође нема сумње, да Турска у те зулуме није умјешана била, јер је она све казнила, који то објелоданити хтједоше, а орденима и аванзовањем наградила коловође тих варварства. Пошто се то догодило, а порећи се не може, јер су имена тројице коловођа добро позната на више пута и штампа била, то је са свим

смјешна тврдња, да турска влада не носи терет на крви у Бугарској проливеној.

«Сад се пак хоће, да се и са Србијом као и са Бугарском поступи. Ја се нећу, наставља Гладстон, дуже код ове не миле теме задржавати, само толико велити, да ако је истина, што новине пошљедњих дана донијеше, да су исти зулуми и у Србији почињени, томе крај учинити треба. Треба им крај учинити, а они који неће томе крај да чине, а могу, одговараће за то. (Чујмо! чујмо!) Шта да чинимо, да недамо да се та варварства и опет догоде? По моме мијењу треба да се латимо најблажих срестава, колико је само могуће, али само снажних срестава. Чини ми се да би најпростији начин био да турске власи све провинције напусте. То је оно, што су и у Румунији учиниле. Четири милиона становника те државе исто су тако ослобођени надзора турске владе као ви и ја. Истина да им је султан суверен, истина плаћају неких 80,000 фуната у знаке свога сузеренства. То је са свим незначителна ствар, о којој ја нећу овђе ни говорити, па ни ја сам неби имао ништа против тога, да се та сузереност одржи, јер се бојим да би се хармонија и слога јевропских сила на мучну пробу ставила, кад би дошло до грабљења и питања како да се та плачка раздјели. (Одобравање и смијех). Кад би мене ко питао, како би ја ту плачку дјелио, ја би му одговорио: «ја је у опће неби ни дјелио. Те провинције нијесу одређене да постану својина Русије, својина Аустрије, Инглешке, оне су за своје становнике одређене. (Чујмо! чујмо!) Ту становници нијесу варварска раса, као што је вама лажно казано; напротив то су наравствени, вјерни људи, то је народ, који би знао са својим стварима врло добро управљати, само да му се прилика пружи. Средства што ћемо да подумемо, нека буду што може бити блажија, само нека су снажна. Ако може бити да каква страна комисија узме владу над тим провинцијама у своје руке, нека тако буде. Ја сам пак за другу методу, да се Турцима рекне: «ви ће те правични данак добити, ви ће те добити своје титуларно суверенство, у ваше царство нико неће дирати али да никад, никад докле је свијета и вијека, докле год у нашој власти буде пресуђивати, никад да не смијете дићи руку да недјела чините, никад да не смијете отворити широм уставе разблуди, никад да не смијете више измишљивати оне грозне рафиноне крвољачства, да човјечанство по Бугарској затирете». (Гласно одобравање).

«Долазим на питање: Ако се ово успјешно спречавање само тиме постићи може, да се или свако дјело турских власти у Бугарској двогубо заузда, или да се, што ја за боље држим, захтјева, да престане вршење овога ауторитета, ко да то учини? Ако се то мора урадити, може то учинити једнодушна радна сила. Наша је сила велика, али прије свега је важно, да Јевропа у овоме буде једнодушна. Треба само да говорим о оним шест државама, које називам великим силама, а то је Русија, Немачка, Аустрија, Француска, Инглешка и Италија. Сазвољење свију, не само да је важно, него и неопходно, ако се хоће да постигне успјех и задовољење; али има двије државе, којих је позиција лажна, тако да су оне од свију других истакнуте и у обзиру ауторитета и средстава, која су нужна ради успјешног вршења овога ауторитета и у обзиру одговорности у овоме великome питању, а те су државе: Инглешка и Русија. Може бити да је која од ових шест сила толико силна, да осујети разумно рјешење овога питања, али без сумње је кадра Инглешка или Русија, да добро рјешење немогућим направи; и ако је у њих тај рђави нагон, то не само да су оне кадре да немогућим учине добро рјешавање, него и да се тога ради никакве казни не боје.

«Ако ми ово рјешење безбожничким начином спречимо, не може нас нико казнити. Исто то важи и за Русију, ако има ђаволску или само себичну намјеру, коју јој многи приписују. Ја ни близу не вјерујем, ја нијесам такви сањало, да вјерујем, да је Русија више него ли друга држава несебична и нечестољубива, али у

Русији као и у другим земљама удара било човјечности, и то и у народу, тако да га не може нико савладати. Ја се дакле на то враћам, да од подпоре и искреног заузимања Русије рјешење овог питања зависи. Сила је Русије грдна. Њеној сили на суву, којом би пошла противу Турске, не може она ни близу одолети. Сила Инглешке на мору једва да је мања, јер у каква би сада положај дошла турска војска, када би британски адмирал, који се сада налази у заливу Бешници, влади у Цариграду поручио, да од овог тренутка, докле се не плати одштета, докле се не изврши казна, докле се правди не учини задоста, не смије ни један човјек, ни једна лађа, ни један чамац проћи ва-рош Босфора, мутнога црнога и биетротога јегејског мора, да однесе потпоре турској војсци, која се бори противу српске убојне силе? (Гласно допадање).

«Толика је сила ове двије државе. Ми смо се борили противу Русије годину 1854 и она се бранила храбро; али зашто да је непоштујемо као непријатеља, зашто да с њоме нерадиво заједно за добруцјел, зашто да не сачувамо сумњичење и мржњу за оно вријеме, када буде и једно и друго оправдано дјелом а не старим и мреким успоменама. Помислимо само на свога великога сусједа с оне стране канала — на Француску. Ми се сада с поштовањем срећемо на велика војничка јунаштва Француске и казали смо, када се тако добро бори против нас, бориће се исто так и с нама. Из тога узрока готов сам, да Русији, докле јој је намјера праведна и поштена, дружим руку пријатељства и да рекнем: «У име божије иди својим путем и успјевај!» (Допадање).

«Увјерен сам, да је главна ствар подупирање Инглешке и Русије, али ово подупирање по себи било би немоћно, када се неби одлучно и безодвлачно латило рјешавања нужних дјелова овога проблема (задатка). (Један глас: треба нам вођа). Допустите ми да рекнем да имам довољно повјерења у ову земљу, те знадем, да ће се наћи било досадањих било нових вођа, када народ што велико предузме. (Допадање). (Један глас: хоћемо да се пређашње вође опет врате). Никада, колико сам кадар био, да слабога појма добијем, никада нијесам познавао такво журно велико питање, о коме су силе и народи Јевропе тако искрено споразумљиве биле, као што су о овоме. Нема ни један између ових шест држава, од које неби могли очекивати срдечно и искрено споразумљење. На крају кримскога рата, када се о томе радило, да се даде по-дунавским кнежевинама уставна слобода и народна влада, противила се овој мјери саревњивост Аустрије; али то више не бива, јер Аустрија сада живи млађаном али снажним уставним животом и се-ла је коначно у редове слободних ва. (Допадање).

«Ја знам, да има једна тешкоћа, то је племенска саревњивост између А-ђара у Угарској и између већине славенског становништва, посред којег она живи; али било би немогуће претпоставити, било би несносно допустити, да би се могло овој локалној, по значају своје са свим унутарњом саревњивости, дозволити, да прописује главни закон друштвеног и политичног опстанка народима, који су ван њихових граница. С радошћу сам гледао, како је Аустрија савлађујући ову саревњивост, за вријеме цијеле ове године себи за задатак поставила, да ради на заједничкој цјели и ја не сумњам, да ће и од сада то с великом силом и успјешношћу радити, јер акција јој је од великог значаја. (Допадање).

«Што се тиче Италије, то би скоро рекао, да могу за њу добар стајати. Није први ред у моме животу, да се у овоме послу с Италијом бавим. (Чујте, чујте и смијех). Прије 26 година трудио сам се, да вас побуним противу злоупотреба владе у Италији, али ако ћу да будем праведан, морам признати пређашњој тамошњој династији, да би била грјехота у срамота само за тренутак ма у коме обзиру успоредити владу бурбонске династије у Напуљу са свирепом системом

која је Бугарску у пустињу претворила. (Допадање).

«Ви занета имате, као што сам већ казао, трудно дело пред вама, али нас све подетиче, да ово трудно дело изведемо. Појединце не можемо ништа урадити, али можемо у заједници, без уједињења не можемо, али уједињени можемо помоћу божијом постићи циљ. Напријед дакле, земљаци, с братинском одважношћу и слободом, напријед! Имате много да урадите. Имате да поправите заблуде и да накнадите, што је пропуштено, али имате да постигнете велику циљ, која ће, ако је достигнете, славу ваших праотаца увеличати, и знаменито умножити срећу људску». (Гласно и дуго одобравање).

Поводом свирјепства и варварства, које је турска војска починила у оним крајевима Србије, у које је продрла, г. министар спољних послова нашао се побућен управити заступницима страних сила сљедећу ноту:

Г. Заступнице! Влада књажевска била је већ од неког времена извјештена од команданта трупа, да турска војска чини такве иступе, који садашњем рату дају најгрознији карактер.

Ма да је истинитост ових извјештаја била тако рећи потврђена општим гласом, влада књажевска држала је да може прегрћати ова неједла, мислећи да ће она остати усамљена.

На жалост ова предпоставка не може се више дозволити. За вријеме мога бављења у главном стану ја сам задобио жалосно увјерење, да се ни мало нијесу прећеривала свирјепства и варварстватурске војске. Шта више, они поступци не само да нијесу били усамљени, него су се чинили редовно и систематично свуда, гдје је непријатељ продро у нашу земљу.

Тако је турска војска, ма да јој се наше житељство није није опирало њеном упадају, свуда на своме путу палила, плаћкала и пустошила. Сва села, кроз која је она прошла, попаљена су, а цркве су бомбардане.

Званични телеграми из Цариграда приписују својеволјима овај посљеди акт вандализма. Али пошто својеволјци никад немају артиљерије, ово објашњење горњих телеграма не вреди ништа, и мора се признати да ово бомбардање и разорење цркава падају на терет турској војсци и официрима, који њом командују.

Исто тако не могу турске власти порицати да су Черкези и башибозуци организовани у четице паликућа. Свака четица има четири оружана човјека и једног петог, који носи флаше с петроуљем. По примјеру комунаца, жалосног спомена, ови људи носе са собом паљевину иза леђа турске војске. Ово тврде на најпозитивнији начин више наших официра, а посебце пуковник Хорватовић, који је командовао у Књажевцу.

Има се примјетити да Черкезима и башибозуцима командују официри из редовне војске, да су они причишљени овој војсци и да никако не дјелују засебно. По томе дакле не може турска влада скинути са себе одговорност за дјела варварства која они свакодневно чине.

Турска војска неограничава се само да пали и руши мјеста, у којима не налази на никакав одпор: она је у више случајева робила жене и ђевојке, којих нам је судбина и данас непозната. Да ли ће их одвести у какав харем, или продају као ропкиње? Да ли их нијесу поуби-вешерили, што су их заробили?

се на жалост најгоре предпоставити, ступици непријатеља, с којим ратује, одјећају на најкрвавије тренутке зајве варвара.

У сред деветнајестог вијека видимо пет хорде отимача, који појурише у Јевропу и покрише је крвљу и отгнем оних даљних епоха, кад цивилизација бјеше само празна ријеч.

Влада отоманска, која се усуђује да говори о светом рату, не узетеже се у исто вријеме, да се у борби служи средствима, која осуђују морал, правда и човјечност.

И каквим оруђима она подржава овај свети рат? Међу заробљеницима, које је наша војска ухватила у околини Видина, има дванајест робљаца, које су извукли из апсана, да их уврете у војску. Ето какве нам противнике ставља на супрот влада отоманска!

Ни на ком мјесту Турци нијесу дозволити, да се мртваци саране. Послје боја од 6. Јула код Великог Извора, пуковник Ђешњанин, који је командовао српском војском, предложио је Осман паша да се сахране жртве, које су остале на бојном пољу, на дохвату топова обе војске, али Осман паша није хтјео да прими парламентар, који му је тога ра-

ди послан. Мртваци обе стране остали су несахрањени.

Што се тиче рањеника, они које не можемо да покупили с бојног поља, сакаћени су и плаћкани, кад нијесу били поубијани од ових нових варвара, који служе Турекој под именом Черкеза и башибозука. Јевропа није виђела ништа подобног од времена Цингисхана. Влада отоманска не води рат са српском војском; она тражи да сам народ искорјени; она пустоши земљу; она носи мач и огањ у оне крајеве, где нема с ким да се бори. Једном ријечи ово је, као што рекох, нова инвазија варвара, праћена свирјепствима и грознијем дјелима.

Сматрао сам за своју дужност, господине заступнице, да вас извјестим о овим поступцима и молим вас да их изволите доставити до знања вашој високој влади, како би гарантне силе могле оцјенити начин, на који порта отоманска ратује с кнежевином.

У Биограду, 28. Јула 1867.

Подп. Ј. Ристић.

И у Милану је био велочанствени митинг у корист паше велике сврхе. Позориште Каштеллијево било је дупком пуно. Виђело се и доста госпођа по ложама. На позорници су били осим одбора предсједници градских радничких дружина с њиховијем заставама. Предсједвао је проф. Кананиј, који отворио скупштину говором сходијем. Напомену како су се одупирали сазивању метинга пристапе прошле владе, али је одбор нашао одзива више него се и надао особито код радничких класа. Прочитао је писмена пристапа друштава из Кјавене и Рима, и осуди строго противнике митинга, који су већином умјерњаци а остали псеудо-демократи. Радује се што види, да се сав италијански народ одазивље патриотичном позиву. Укратко, али разговјетно изложи прошлости усталијех провинција, на велудушним ријечима прослави устанак и велику му сврху. Предложи да скупштина захвали генералу Аведану на моралној помоћи, што је одбор од њега имао. Истакне варварства, што су Турци почињали, и заврши позивљући и присутне и неприсутне на мрзење гланичела и на дужност поштовања тлачених. И закључи предлогу, да се започну уписивања на корист рањеника нашијех и пострадалијех фамилија. — Конте Барњани тврди, да се има приписати равнодушност, којом су многи Италијани предусрели иницијативу разних одбора, барем из почетка, шеснајестогодишњем кварењу задње владе. Заноси се у изразивању поштовања према уставштем народу, и у доказивању, да је Италија дужнија од икојег другог народа бранити ствар устанка и за њу се најодличније заузимати. Закључи предлогу, да се док сједница траје одправи ген. Гарибалдију поздрав скупштине, који би примљен клицањем: Живио Гарибалди, живјела слобода Србије и Црне Горе! — Још су говорили Мајор Кјеза, Мајнери, Брока, и Мафи сви славећи наш свети рат и велику сврху његову, а проклињући ужасно тиранство турско. — Предсједник закључи сједницу предлажући шљедећи једногласно одобрени дневни ред: Народни миланешки збор, сазван од одбора зачетника Лиге за ослобођење славено-јелинског полуострва, а предсједан од Марк-Антонија Канинија: Пристаје уз Лигу за ослобођење славено-јелинског полуострва; Изражава симпатију и поштовање према јуначком југославенском народу у борби му с Турцима; Позивље Румуне, Грке и Арбанасе, да пруже руку Славенима противу заједничког им душманина; Брацки поздравља Италијане, што се на Дрини за слободу боре; Осуђује најодлучније варварства од турака почињена и позивље просвијешћену Јевропу, да им крај учини; Моли владу да Италија судјелује на подпудо ослобођење народа славено-јелинског полуострва и на федеративно уређење истијех; Позивље Италијане, да притеку у помоћ југославенским рањеницима и породицама, које су ушљед рата осиромашиле. — Митингу су присјели брзојавна одобравања од чувенијех патриота Кариолија, Гарибалдија и од Риболлија. Брзојав овог пошљедњег из Торина гласи: «Немогах доћи, жигошем источни покољ и гласујем за ослобођење Славена, дунавску конфедерацију и ансеатички (заједнички) Цариград. Нек збор пошље амбуланцу за рањенике.»

Војвода Машо Врбица, повјереник наше владе код Њ. Св. Књаза Милана, саставио је један особити кор из Црногораца и Херцеговаца насељенијех у Србији, који се већ одликовао у бившим бојевима на Морави.

По једном телеграму од 30. ов. м. — «Српске Новине» пишу — који нам је достављен из Делиграда, главнокомандујући тимочко-моравске војске г. Черњајевић телеграфисао је Њ. Св. Књазу Николи: «Сагласно моме предлогу Њ. Свјет. Књаза Милан подарила је војводи Машу Врбици такојек крст за храброст. Ја сматрам за дужност јавити В. Свјетлости, да је војвода Врбица у борби пошљедњих седам дана доиста допринео велику корист, како својом храброшћу тако и својим добрим савјетом. Црногорци које он предводи иду увјек напријед и туку се јуначки.» Њ. Св. књаз Никола одговорио је г. Черњајевићу овим телеграмом: «Радујем се кад је мој повјереник код Њ. Свјет. Књаза Милана, војвода Врбица корисним судјеловањем у борби са својим црногорским и херцеговачким кором одликован на ваш предлог од Књаза Милана такојеким крстом за храброст. Захваљујем вам на том пријатном достављењу, очекујем да ће војвода Врбица са својим кором и у будуће вашим јуначким напорима све кориснији бити.»

Н. Н. РАЈЕВСКИ.

«Српске Новине» од 6. Септ. пишу: Јуче у 11 сати прије подне био је парастос за покој душе пуковника Николе Рајевског, који је храбро борећи се погинуо 21. пр. м, у боју под Аддровцем. О парастосу на ком је била и Њ. Св. књаз Милан, чинодјелствовао је г. митрополит са многим свештенством и ђаконима. Том приликом г. митрополит у своме слову поменуо је велико саучешће рускога народа у нашој светој борби. Говор тај бјеше кратак, али силан и тронуо је свакога. Земни остаци покојникови доијети су били из унутрашњости још у суботу амо, куда је мати покојникова удова ђенерала Рајевског, прије неколико дана била дошла да их одаведе спроведе даље у Русију. Земни остаци покојникови лежали су у затвореном сандуку, који је у саборној цркви био постављен на мјесту, где се одјављују мртваци. Сандук је био обасут цвјетним вјенцима. Још од суботе свијет је гомилама ишао да види где леже остаци славно погинулог покојника и да целива икону, која је лежала на сандуку. О парастосу црква је била пуна народа, а исто тако била је запремљена народом и порта и све улице пред портом. Јуче, у пет сати по подне, испраћени су били земни остаци покојникови из саборне цркве до парабродске станице на Сави. Најприје је ишло једно одјељење војске са војничком музиком, за њима ђаци обучени са крстом напријед, посље ђакони и многи свештеници са г. митрополитом на врху. За свештенством ношен је сандук; а за сандуком ишла је ожаложљена стара мајка покојникова, један ађутант кнежев, официри у пуној униформи. Свијеће са једне и друге стране сандука носили су наши овдашњи грађани. Посље је опет ишло једно одјељење војске, а свијета мушкога и женскога, старог и младог бјеше у пратњи и по свим улицама и мјестима, куда је спровод пролазило, толико, да се није могао очима прегледати. Погреб је доиста био величанствен, и са таквим саучешћем, какво је ријетко виђети. Тако испраћени земни остаци храброга покојника одправљени су лађом даље на пут у Русију.

Слово, које је Митрополит Михајил изговорио при парастосу, по «Застави» гласи:

«Српска војска, Биоград, Србија дијели горку тугу добре мајке, која оплакује дичнога сина, племенитога и јуначкога Николу Рајевскога.

Српска земља и сада се наново кваши драгоцјеном крвљу наше драге браће Руса заједно са српском.

Срећни у својој домовини, витешка браћа Руси, похиташе нам у помоћ, да одгонимо дивље злотворе наше, да очувамо браћу своју, да ослободимо земљу свјетих Немањића од несносног зулума варвара езијатског.

Глас српских топова на Морави, Тимок, Ибру и Дрини, глас са Ловћена и Велебита, јави и писка око Балкана електричном струјом свуда одјекује по свој опширној Русији, потреса племенита срца, загријева пламеном безкористне братске љубави, и гле, како браћа Руси, сестре Рускиње хитају, надмећу се да помогну ко чим може. Нека је дакле вјечна хвала племенитој, добродушној витешкој браћи нашој!

Христољубиву пак душу Николе Рајевског, који паде на пољу битке за свето опште дјело човјечанства, правичности и братства, нека Господ прими у своје блажено царство. Нека преблаг Господ украси Николу Рајевског вјенцем вјечне славе, што он проли своју племениту крв за свету вјеру, за славу божију, за ближње своје.

А благородној матери покојника, госпођи Ани, нека пошље господ утјеху и крјепост, те да може да пренесе осјетан свој губитак, видећи како је орошен овај хладни гроб врелим руским и српским сузама.

«Н. Времја» овако завршује некрологију славеног покојника: «Тако је у својој 36. години окончао живот свој пуковник Никола Николајевић Рајевски, потомак знаменитих предака Рајевских, који су се прославили војничким и грађанским врлинама. Праћед његов Николај Семеновић Рајевски, лични познаник Катарине II. умро је од рана, које је добио у боју. Један од синова Николаја Семеновића Рајевског, пуковник Александар Рајевски, који је од самога Суварова храбрим назван, погинуо је на зидинама Измајила. Други син његов, Ђед сада (код Алексинца) погинулог, био је коњички ђенерал, по имену Николај Николајевић Рајевски, заштитник Смоленска, јунак Бородине и Монмартра. Син његов, ђенерал-лајтант Николај Николајевић Рајевски, отац погинулога, већ је у тринајестој години био у боју, и био је један од твораца црногорске утврђене линије, о чему даје доказа тврђавица Рајевска, која је сада станица... Тако се с именом пуковника Николаја Николајевића Рајевског већ шести пут за пошљедњих сто година име Рајевских на листовима ратне повјеснице појављује».

ЦЕТИЊЕ, 19. Септембра — Њ. Свјетлост Књаз отишао је прошлог четвртка к војсци у Црмницу.

— Инглешки консул из Дибровника г. Монсон јучер је овђе приспио.

— Осман-паша добио је допуст од три неђеље, да се у Боки прође због поремећеног здравља, и већ је прошлог петка у Котор сашао.

— По једном телеграму из Биограда 16. о. м. било је боја око Алексинца, у ком је непријатељ огромне губитке претрпио. Црногорско-херцеговачки кор отео је на јуриш три шанца, једну заставу и много оружја. Од истог кора пали су 42 друга мртва и 57 рањенијех. Телеграм неговори ништа, како себој замјетнуо.

— Имамо исправити име оног честитог Србина из Трета, што је хиљаду наполеона нашој држави поклонило: он се зове Тоде Јаничић а не Јанчић.

Новости.

— Српска влада обзанила је представнике велесила, да је војска турска нарушила примирје код Алексинца, Јанкове клисуре, Јавора и на Дрини.

— Мађарски краљевски сто потврдио је оптужбу због веленздајства, подигнуту против Милетића и Касапиновића.

— Заступник Поповић интерпелирао је владу у загребачком сабору гледи прогањања Срба у Хрватској.

— Из Беча се брзојавља, да је Русија својему судјеловању око посредовања мира поставила услов, да се прије порта формално очитује за примирје; а да је порта с друге стране изјавила, да на примирје неможе пристати у форми обвезателној, ако јој се не да гаранција, да руски добровољци неће више долазити у Србију.

— Сви арапски листови у Индији приобуђују проглас Туреке владе, у којем се мухамеданци позивљу, да се сви дигну и прискоче у помоћ падшаховој држави. Он, глава мухамеданскога вјерозакона, да је сада од невјернијех доведен у велику негзоду. «Сабирите новце, вели се у том прогласу, да ваши једновјерци могу сјети главе невјернијема, који су се усудили грешне своје руке на владара, кога нам је Алах дао за свјетовнога и духовнога поглавара. За њега морате војевати и ви; њему жртвујте своје имање и своје благостање. Устаните нослени!»

Велико стовариште оружја

Антон Иг. Кребса

у Бечу

Wien, Wollzeile N.ro 1.

препоручује сваке врсте револвера, пиштоља, Веридлових карабина, пушака, с више метака по најјефтинију фабричку цијену. (12—6)